

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 2019

394/2019

Laki

luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 15 luvun 5 §:n 3 momentti sekä 16 ja 17 §,

muutetaan 7 luvun 5 §:n 2 momentti ja 3 momentin 1 kohta sekä 6 §:n 1 ja 3 momentti, 8 a luvun 4 §:n 1 momentti, 10 luvun 2 §, 11 luvun 2 §:n 3 momentti, 6 § ja 9 §:n 1 momentti, 15 luvun 15 § ja 18 luvun 7 §:n otsikko ja 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 7 luvun 6 §:n 1 ja 3 momentti laissa 528/2016, 8 a luvun 4 §:n 1 momentti laissa 1199/2014 ja 11 luvun 6 § osaksi laissa 1199/2014, sekä

lisätään 10 lukuun uusi 2 a §, 15 lukuun uusi 18 a § ja 23 luvun 3 §:ään uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5 momentti siirtyy 6 momentiksi, seuraavasti:

7 luku

Hallinto- ja ohjausjärjestelmät

5 §

Luottolaitoksen johdon ajankäyttö

Jäljempänä 10 luvun 7 tai 8 §:ssä tarkoitettulla tavalla rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävän luottolaitoksen hallituksen jäsenellä tai toimitusjohtajalla voi olla enintään yksi seuraavista johtotehtävien yhdistelmistä:

- 1) yksi toimitusjohtajan tehtävä ja kaksi hallituksen jäsenyyttä; tai
- 2) neljä hallituksen jäsenyyttä.

Yhdeksi johtotehtäväksi lasketaan hallituksen jäsenyydet tai toimitusjohtajuudet:

1) samaan konserniin, konsolidointiryhmään tai samaan talletuspankkien yhteenliittymään kuuluvissa yrityksissä; ja

6 §

Rikkomuksista ilmoittaminen

Luottolaitoksella on oltava menettelytavat, jota noudattamalla luottolaitoksen palveluksessa olevat voivat ilmoittaa luottolaitoksen sisällä riippumattoman kanavan kautta finanssimarkkinoita koskevien säännösten ja määräysten epäillystä rikkomisesta. Ilmoitusmenettelyn tulee sisältää asianmukaiset ja riittävät toimenpiteet, joilla järjestetään ilmoitusten asianmukainen käsittely sekä suojataan ilmoituksen tekijää ja turvataan ilmoituksen tekijän ja ilmoituksen kohteena olevan henkilötietojen suoja. Ilmoitusmenettelyn tulee li-

säksi sisältää ohjeet, joilla turvataan ilmoituksen tekijän henkilöllisyyden suoja, jollei rikkomuksen selvittämiseksi tai muuten viranomaisen oikeudesta tietojen saamiseen laissa toisin säädetä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla ilmoituksen kohteena olevalla rekisteröidyllä ei ole luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679, jäljempänä *yleinen tietosuoja-asetus*, 15 artiklan mukaista oikeutta saada pääsyä sellaisiin tämän pykälän 1 ja 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin, joiden antaminen voisi haitata epäiltyjen rikkomusten selvittämistä.

8 a luku

Elvytyssuunnitelma

4 §

Elvytyssuunnitelmassa esitettävät raja-arvot ja sen täytäntöönpano

Luottolaitoksen on sisällytettävä elvytyssuunnitelmaan selkeät raja-arvot ja laadulliset arviointiperusteet, joiden avulla voidaan tunnistaa sellaiset tilanteet, joissa suunnitelma on pantava täytäntöön luottolaitoksen toiminnan jatkumisen turvaamiseksi. Luottolaitoksen on asetettava raja-arvot riittävän etäälle vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta koskevista vähimmäisvaatimuksista. Kokonaisvakavaraisuutta koskevan raja-arvon on kuitenkin oltava vähintään 9,5 prosenttia lisättynä Finanssivalvonnan 11 luvun 6 §:n nojalla asettaman harkinnanvaraisen lisäpääomavaatimuksen määrällä. Luottolaitoksen on otettava käyttöön järjestelyt, joiden avulla raja-arvoja ja laadullisia arviointiperusteita voidaan luotettavalla tavalla säännöllisesti seurata.

10 luku

Taloudellista asemaa koskevat vaatimukset

2 §

Vähimmäispääoma

Luottolaitoksen osakepääoman, osuuspääoman tai peruspääoman on oltava vähintään viisi miljoonaa euroa. Pääoman on oltava kokonaan merkitty toimilupaa myönnettäessä. Pääoman on täytettävä pääomainstrumentteja koskevat vaatimukset EU:n vakavaraisuusasetuksen 26 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti.

Vähimmäispääomaan luettavan osakepääoman on täytettävä EU:n vakavaraisuusasetuksen 28 artiklan mukaiset vaatimukset. Osuuspääoman ja peruspääoman on vastaavasti täytettävä EU:n vakavaraisuusasetuksen 27–29 artiklan mukaiset vaatimukset.

2 a §

Luottolaitoksia koskevat poikkeukset osakeyhtiölain soveltamisesta

Osakeyhtiölain 8 luvun 2 §:ssä tarkoitettun sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon kirjattua osakkeita ja osuuksia vastaavaa pääomaa, joka on sisällytetty luottolaitoksen

ydinpääomaan, ei saa palauttaa tai käyttää voitonjakoon ilman Finanssivalvonnan etukäteistä lupaa.

Mitä osakeyhtiölain 13 luvun 7 §:ssä säädetään vähemmistöosingosta sekä 16 luvun 13 §:ssä ja 17 luvun 13 §:ssä osakkeiden lunastamisesta, ei sovelleta luottolaitokseen.

11 luku

Taloudellisen aseman valvonta

2 §

Vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden hallinnan valvonta

Arviossa on lisäksi arvioitava, kohdistuuko luottolaitokseen muun kuin kaupankäyntitoiminnan aiheuttamia korkoriskejä. Jos tällaisen korkoriskin toteutuminen yllättävänä ja odottamattomana 2 prosenttiyksikön korkomuutoksena tai muuna Euroopan pankkiviranomaisen ohjeissa määriteltynä muutoksena alentaisi luottolaitoksen omia varoja tai konsolidoituja omia varoja yli 20 prosentilla, Finanssivalvonnan on vaadittava luottolaitoksesta selvitys toimenpiteistä, joihin se aikoo ryhtyä korkoriskin johdosta.

6 §

Harkinnanvarainen lisäpääomavaatimus

Finanssivalvonnan on 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa asetettava luottolaitokselle tarvittava korkeampi vaatimus luottolaitoksen ydinpääoman vähimmäismäärälle kuin mitä EU:n vakavaraisuusasetuksessa säädetään, jos se katsoo vaatimuksen olevan välttämätön luottolaitokseen kohdistuvien olennaisten riskien kattamiseksi. Tässä pykälässä asetettu pääomavaatimus voidaan asettaa enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Finanssivalvonta voi asettaa tässä pykälässä tarkoitetun pääomavaatimuksen, jos:

1) Finanssivalvonta 2 §:ssä säädetyn arvion tai etukäteen vahvistetuin perustein laadittuun muun arvion perusteella katsoo, että:

a) luottolaitoksen omien varojen määrä ei riitä täyttämään luottolaitoksen 9 luvun 1 §:n mukaisesti arvioimaa kokonaisriskin edellyttämää pääomatarvetta tai tämä arvio ei täyty mainituissa pykälässä sille asetettuja vaatimuksia;

b) luottolaitos on arvioinut a alakohdassa tarkoitetun pääomatarpeensa ja siihen perustuvan pääomatavoitteensa taikka EU:n vakavaraisuusasetuksessa tarkoitettujen suurten asiakasriskien kattamiseksi vaadittavan omien varojen määrän olennaisesti puutteellisella tai virheellisellä tavalla; tai

c) luottolaitoksen riskienhallintajärjestelmä ei täyty sille 9 luvun 2 §:ssä asetettuja vaatimuksia;

2) luottolaitoksella on tase-eriä tai taseen ulkopuolisia sitoumuksia, joihin liittyville riskeille ei ole asetettu pääomavaatimusta 10 luvussa tai EU:n vakavaraisuusasetuksessa tai joihin liittyville riskeille on asetettu ilmeisen riittämätön pääomavaatimus;

3) luottolaitoksen hallinto- ja ohjausjärjestelmän puutteellisuus tai luottolaitoksen liiketoimintamalli aiheuttaa riskejä, joille ei muutoin ole asetettu pääomavaatimusta; taikka

4) 5 a §:n 1 momentin 1 kohdan edellytykset täyttyvät.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, Finanssivalvonta voi asettaa 1 momentissa säädetyn edellytyksin konsolidoidun valvonnan kohteena olevalle luottolaitokselle sen konsolidoidun taloudellisen aseman perusteella konsolidoidun lisäpääomavaatimuksen.

Finanssivalvonnan on tätä pykälää soveltaessaan otettava huomioon:

- 1) luottolaitoksen 9 luvun 1 §:ssä tarkoitetun sisäisen pääoman riittävyyden varmistamista koskevien menettelyjen laadullinen riittävyys ja luottolaitoksen mainitun pykälän nojalla asettamat tavoitteet omien varojen määrälle;
- 2) luottolaitoksen hallinto-, ohjaus- ja riskienhallintajärjestelmien yleinen riittävyys;
- 3) luottolaitoksen toiminnasta koko rahoitusjärjestelmän vakaudelle mahdollisesti seuraavat riskit.

9 §

Maksuvalmiutta koskevat lisävaatimukset

Sen lisäksi, mitä EU:n vakavaraisuusasetuksessa säädetään, Finanssivalvonnan on asetettava luottolaitokselle sen maksuvalmiutta koskevat tarvittavat laadulliset ja määrälliset vaatimukset, jos Finanssivalvonta katsoo vaatimusten asettamisen olevan 2 §:ssä tarkoitettun arvion perusteella maksuvalmiusriskien kattamiseksi välttämätöntä.

15 luku

Menettelytavat asiakasliiketoiminnassa

15 §

Tietojen luovuttamista koskevat poikkeukset salassapitovelvollisuuteen

Jollei yleisestä tietosuoja-asetuksesta muuta johdu, luottolaitoksella ja sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä on 14 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus luovuttaa välttämättömiä tietoja:

- 1) samaan konserniin, konsolidointiryhmään, talletuspankkien yhteenliittymään tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvalla yritykselle asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista, markkinointia sekä konsernin, konsolidointiryhmän, talletuspankkien yhteenliittymän tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymän riskienhallintaa varten; mitä tässä kohdassa säädetään, ei kuitenkaan koske sellaisia tietoja, jotka perustuvat asiakkaan ja muun kuin ryhmittymään kuuluvan yrityksen välisten maksutietojen rekisteröintiin;
- 2) sellaiselle yritykselle, joka kuuluu luottolaitoksen kanssa samaan taloudelliseen yhteenliittymään markkinointia sekä asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista varten, jos tiedot ovat sen asiakasrekisterissä;
- 3) toiselle luottolaitokselle, rahoituslaitokselle, sijoituspalveluyritykselle, maksulaitokselle tai talletuspankkien yhteenliittymään kuuluvalla yritykselle taikka samaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvalla yritykselle tai yhteisölle näihin kohdistuvista rikoista tämän luvun 18 a §:ssä tarkoitetut tiedot, jotka ovat välttämättömiä rahoitusmarkkinoilla toimiviin yrityksiin kohdistuvan rikollisuuden ehkäisemiseksi;
- 4) luottotietotoimintaa harjoittavalle rekisterinpitäjälle luottotietorekisteriin merkitsemistä varten asiakkaan voimassa olevien luottosopimusten ja takaussitoumusten yksilöimiseksi tarpeelliset tiedot sekä tiedot luottojen maksamatta olevasta määrästä;
- 5) tieteelliseen tutkimuskäyttöön, jos asiakirjan valmistamisesta on kulunut vähintään 60 vuotta ja asiakirjan vastaanottaja antaa kirjallisen sitoumuksen siitä, ettei hän käytä asiakirjaa sen henkilön, jota asiakirja koskee, tai hänen läheisensä vahingoksi tai halventamiseksi taikka sellaisten muiden etujen loukkaamiseksi, joiden suojaksi salassapitovelvollisuus on säädetty;
- 6) finanssialan sopimus pohjaiselle asiakasorganisaatiolle tai muulle sellaiselle riidanratkaisuelimelle, joka on kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta (vaihtoehtoista ku-

luttajariitojen ratkaisua koskeva direktiivi) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/11/EU 20 artiklan 2 kohdan mukaisesti ilmoitettu Euroopan komissiolle, sinne saatetun asian käsittelemistä varten.

Mitä 1 momentin 1 kohdassa säädetään, sovelletaan myös säästöpankkien ja osuuspankkien keskusrahalaistoksiin.

Edellä 1 momentin 1–4 ja 6 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa voidaan luovuttaa vain tietoja, jotka ovat välttämättömiä kyseessä olevien tehtävien suorittamiseksi, ja jos tietojen vastaanottajaa koskee tässä laissa säädetty tai vastaava salassapitovelvollisuus.

Mitä edellä 1 momentin 1, 2 ja 4–6 kohdassa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa ja 10 artiklassa tarkoitettujen tietojen luovuttamista.

18 a §

Henkilötietojen käsittely

Luottolaitos ja rahoituslaitos voivat käsitellä tietoja asiakashäiriöihin liittyvistä henkilötiedoista ja ylläpitää niitä koskevaa rekisteriä (*asiakashäiriörekisteri*) siinä laajuudessa kuin se on välttämätöntä niiden toimintaan välittömästi kohdistuvien asiakashäiriöiden, rikosten tai rikkomusten estämiseksi ja selvittämiseksi.

Asiakashäiriörekisteriin saadaan merkitä tiedot:

- 1) rekisteröidyn nykyisestä tai entisestä asiakkuussuhteesta;
- 2) maksujen viivästymisestä ja laiminlyönnistä;
- 3) rikoksesta, epäilystä rikoksesta tai rikkomuksesta;
- 4) luottolaitoksesta tai rahoituslaitoksesta, johon rikos, epäilty rikos tai rikkomus kohdistuu;
- 5) teon tai epäillyn teon ajankohdasta ja rekisteriin merkitsemisen ajankohdasta;
- 6) rekisteröidyn nimestä, henkilötunnuksesta, osoitteesta ja ammatista;
- 7) tuomioistuimesta tai esitutkintaviranomaisesta, jossa asia on vireillä;
- 8) käsiteltävän tiedon ilmoittajasta ja tallentajasta.

Luottolaitos tai rahoituslaitos ei saa tehdä merkintää asiakashäiriörekisteriin ennen kuin epäilystä rikoksesta tai rikkomuksesta on ilmoitettu esitutkintaviranomaiselle tai syyttäjälle taikka kun erääntynyt saaminen on ollut maksamatta enemmän kuin 60 päivää eräpäivästä. Merkintä rekisteriin on tehtävä viimeistään vuoden kuluessa siitä, kun:

- 1) luottolaitos tai rahoituslaitos on saattanut rikosprosessin vireille;
- 2) luottolaitos tai rahoituslaitos on saanut tiedon siitä, että joku muu on saattanut rikosprosessin vireille;
- 3) syyttäjä on päättänyt nostaa asiassa syytteen; tai
- 4) maksu on erääntynyt.

Rikosta koskevat tiedot on poistettava asiakashäiriörekisteristä välittömästi sen jälkeen, kun rekisteröity on alioikeuden tuomiolla todettu syyttömäksi, oikeusprosessista on luovuttu tai jos ylempi oikeusaste vapauttaa alemman oikeusasteen tuomitseman henkilön. Luottolaitos tai rahoituslaitos voi rekisteröidä tiedot uudelleen, jos ylempi oikeusaste tuomitsee henkilön, jonka alempi oikeusaste on vapauttanut.

Rikosta koskevat tiedot on poistettava asiakashäiriörekisteristä viimeistään viiden vuoden kuluttua siitä, kun kyseistä rikosta koskeva tieto on ensimmäisen kerran rekisteröity. Maksuhäiriötä koskeva tieto on poistettava viimeistään, kun maksun suorittamisesta on kulunut kaksi vuotta.

Rekisteröidylle on ilmoitettava tietojen käytöstä päätöksenteossa, jos luoton epäminen tai muu rekisteröidylle kielteinen päätös johtuu asiakashäiriörekisterissä olevista tiedoista.

394/2019

18 luku

Ulkomaisia luottolaitoksia koskevat erityissäännökset

7 §

Vaitiolovelvollisuus, asiakkaiden tunteminen ja henkilötietojen käsittely

Ulkomaisen luottolaitoksen sivuliikkeen ja edustuston toimihenkilön vaitiolovelvollisuuteen, oikeuteen antaa tietoja ja salassapitovelvollisuuden rikkomiseen sekä asiakkaiden tuntemiseen ja edustuston luottotietotoiminnan harjoittamiseen sovelletaan 15 luvun 14–18 §:ää ja 21 luvun 4 §:ää. Ulkomaisen luottolaitoksen sivuliikkeen oikeuteen käsitellä asiakashäiriöihin ja väärinkäytöksiin liittyviä henkilötietoja sovelletaan lisäksi 15 luvun 18 a §:ää.

23 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

3 §

Muut siirtymäsäännökset

Edellä 10 luvun 2 §:ssä säädetty omien varojen vähimmäisvaatimus ei koske luottolaitosta, jolla 1 päivänä tammikuuta 1994 oli toimilupa luottolaitoksen toiminnan harjoittamiseen. Edellä tarkoitettun luottolaitoksen, jonka osakepääoman, osuuspääoman tai peruspääoman määrä edellä mainittuna ajankohtana alitti mainitun vähimmäisvaatimuksen, osakepääoman, osuuspääoman tai peruspääoman määrä ei kuitenkaan saa alentua siitä, mikä se oli 2 päivänä toukokuuta 1992 tai, jos luottolaitoksella ei mainittuna päivänä ollut toimilupaa, siitä kun se sai toimiluvan, taikka sen jälkeen saavutetusta korkeimmasta määrästä. Niin kauan kuin luottolaitos ei täytä 10 luvun 2 §:n mukaista vähimmäisvaatimusta, sen omien varojen määrä ei saa alentua muuten kuin tappioiden johdosta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2019.

Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 2019

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Valtiovarainministeri Petteri Orpo